

Diskografija na mreži kao virtualni državni fonografski arhiv
- suradnja zajednica kolekcionara i znanstvenika

- svijest o potrebi zbrinjavanja i istraživanja vrijednih proizvoda najranije povijesti hrvatske diskografske industrije - desetljećima potisnuta
- danas postupno raste u paralelnim svjetovima – javnom i privatnom
- znanje o snimkama podijeljeno među ljudima koji međusobno ne komuniciraju
- projekt Hrvatske zaklade za znanost u okviru djelatnosti Instituta za etnologiju i folkloristiku
Diskografska industrija u Hrvatskoj od 1927. do kraja 1950-tih omeđuje doba tvorničke proizvodnje šelak-gramofonskih ploča na 78 okretaja
- Hrvatska e-diskografija
- međunarodnoj mrežnoj bazi Discogs

Diskografija – definicija i povijest

sustavni katalog objavljenih zvučnih zapisa usredotočen na određenog izvođača, skladatelja, izdavačku kuću, glazbeni žanr ili zemlju

Razlikuje se od knjižničnih kataloga i kataloga proizvođača koji opisuju fizički objekt

Diskograf nadilazi ove podatke kako bi utvrdio sve činjenice koje razlikuju jednu snimku od druge ili identificirao snimku izdanu u više od jednog formata, a također može razlikovati više snimki djela istog izvođača

Izdanja na 78 okretaja (početak 20. stoljeća) - nepotpuni, nedosljedni i netočni izvori informacija

- Primarni - Arhivi izdavačkih tvrtki - potpuno ili djelomično uništeni, ili nedostupni za istraživanje
- Sekundarni - Katalozi izdavačkih tvrtki, nacionalni katalozi i dr. ;
  - naljepnice i omoti ploča
  - Novine i časopisi – recenzije, vodiči za kupovinu, reklame

- Ako ne postoji master (temeljni odljev snimke) obilježen brojevima - utvrđivanje vremena nastanka snimke teško

Prema sadržaju: 3 vrste diskografija

- ploče prema sadržaju (narodna glazba, jazz, zabavna, klasična itd.)
- prema izvođačima (Ivo Robić)
- produkcija pojedinih tvrtki

1930.-tih godina – prve diskografije – tiskane kao knjige, prilozi časopisima, prilozi biografijama, trgovački katalozi
- privatni kolekcionari- preporučne liste

- 1970.-tih – svijest o nedostatku standarda opisa, posebno u navođenju imena skladbi i normativi podataka o odgovornosti
  - Udruge The Association for Recorded Sound Collections (ARSC) i The International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA) – nastoje utvrditi standarde

- bibliografska kontrola - bibliografija diskografija
- 1974. tiskana Međunarodna bibliografija diskografija Davida Coopera (klasična glazba i jazz)
- Časopis udruge ARSC – bibliografija diskografija 1972.-

- 2015. – IASA – projekt : međunarodne mrežne bibliografije diskografija (International Bibliography of Discographies: A Worldwide Collaborative Project)
  - informacije o svim trenutnim diskografijama koje se objavljuju širom svijeta u tiskanom i elektroničkom formatu, uključujući neobjavljene radove u tijeku
  - na mreži je dostupna i arhiva cjelovitih digitalnih verzija diskografija i kataloga zapisa, kao podzbirka internetske arhive International Bibliography of Discographies : Digital Discography Collection
  - u javno dostupnoj Excel proračunskoj tablici nižu povijesne tiskovine za koje se zna da sadrže diskografske članke

Digitalne diskografije

računalne programe koji su im pomagali u poslu. Najprije su to bile različite vrste tablica u programima MSWord, Excell ili HTML, a potom i baze podataka.

2004. na kongresu udruge ARSC – predstavljen program Brian: univerzalnu strukturu slobodno dostupne relacijske baze podataka za diskografije, koja kao temeljni alat za razmjenu podataka između institucija i zainteresirane zajednice koristi XML protokol
poljima iz kataloga Library of Congress koji slijedi MARC21 format
slobodno dostupna struktura poslužio je kao uzor mnogim novim diskografskim popisima, posebno jazz glazbe

nacionalni su zvučni arhivi diljem svijeta diskografije postepeno preveli u digitalni medij.

Discography of American Historical Recordings (DAHR), koji je objavio mrežnu bazu podataka o preko 100.000 povijesnih snimki iz ranih godina američke diskografske industrije digitalne konverzije tiskanih diskografija svakog naslova snimljenog u eri ploča na 78 okretaja u minuti, od početka 1890-ih do sredine 1950-ih temelj opsežnog programa digitalizacije fonda šelak-ploča Library of Congress - National Jukebox

Elementi opisa DAHR nižu se prema brojevima matrica pojedinih tvrtki i sadrže sljedeća polja:

1. naslov,
2. izvor podatka,
3. autori i skladatelji – [normirani (link na zapis)],
4. izvođači – [normirani (link)],
5. opis = žanr kategorija = vrsta,
6. veličina ploče,
7. datum i mjesto snimanja _snimka_status [master]_nakladnik,
8. nakladnički broj_format [lp ; 78...op.p.] _napomena,
9. citat [= preuzeto iz ... tiskane diskografije op.p.],
10. korisnička napomena .

Predviđena su dva načina pretraživanja:

1. jednostavno (preko svega – ključna riječ) ;
2. naslov + ploča (složeno pretraživanje) ; podaci o odgovornosti , odnosno liste (browse) – matrice ; ploče ; podaci o odgovornosti ; datumi.

National Jukebox sadrži ista polja uz navod lokacija na kojima je izvornik dostupan i predmetne oznake

Snimke se daju na korištenje u skladu s autorskopравnim statusom - vlasnik svih digitaliziranih objekata je tvrtka

Sony

Sličnu strukturu imaju i mrežno dostupne diskografije Velike Britanije , Australije, Njemačke, Italije i ostalih zemalja s nacionalnim zvučnim arhivima.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u projektu digitalizacije i predstavljanja svoje skromne zbirke povijesnih zvučnih snimaka na šelak-gramofonskim pločama iz hrvatske produkcije , pod naslovom Zvuci prošlosti

Hrvatska zvučna baština – diskografija kao fonografski arhiv

2014. - Sustavnim očuvanjem hrvatske zvučne baštine ne bavi se još nitko. Nosači zvuka podložni su fizičkom propadanju, a uređaji za reprodukciju zastarijevanju. Zvučne snimke trebaju se zaštititi...”

Gramofonske ploče od šelaka, decelitne i lak ploče - danas fizički najugroženiji nosači zvuka – već su od 1901. godine nosile glazbu hrvatskih autora i/ili izvođača

umjetnike iz Zagreba snimalo je oko 15 gramofonskih tvrtki

Gramofon je u Hrvatskoj početkom 20. stoljeća pobudio veliko zanimanje, posebno kao zamjena za žive interprete glazbene podloge na javnim i privatnim zabavama.

Edison Bell Penkala d.d., Elektroton i Jugoton, u razdoblju od 1927. do kraja 1950-tih izašlo je nekoliko tisuća naslova šelak-ploča raspršeni u različitim ustanovama: arhivima (proizvođača, radijskih i televizijskih kuća, kinoteke), knjižnicama, muzejima i privatnim zbirkama

Polazište za svaki postupak koji bi vodio pohranjivanju i očuvanju informacije snimljenoga zvuka (digitalizacijom), kao i znanstvene valorizacije i smještaja produkcije hrvatskih diskografskih tvrtki u društveni i povijesni kontekst te naposljetku njezine prezentacije široj javnosti, svakako je što potpuniji popis – diskografija.

Potpuni diskografski popisi hrvatske zvučne baštine ne postoje na jednome mjestu:

Najranija produkcija gramofonskih ploča nije sačuvana u arhivu tvrtke-sljednice
Zbirka muzikalija i audiomaterijala Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu iz generalnog je fonda
izdvojena tek 1945

Obvezni primjerci zvučnih snimaka Croatice prikupljaju se tek od 1964. godine

Podaci o produkciji se mogu rekonstruirati jedino na temelju sekundarnih izvora podataka: postojećih
izdavačkih kataloga, reklama i članaka iz periodike, reklamnih letaka i popisa otisnutih na poledini paralelnih
notnih izdanja

Javni interes za povijesne zvučne snimke periodično raste i pada

- Katalogizacija
- Projekti digitalizacije
- Neusklađeni standardi opisa u arhivima, muzejima i knjižnicama

-javne inicijative za osnivanje hrvatskoga državnog fonografskog arhiva - središtem pohrane nosača, izrade nacionalne diskografije, digitalizacije fizički ugroženih snimki i njihove javne prezentacije

- Pokretači - umirovljeni djelatnici izdavačke kuće i privatni skupljači gramofonskih ploča.
- Posljednja – 2019. – vezano uz projekt e-kultura

Hrvatska znanstvena zajednica, osim vrijednog diplomskog rada D.Bulića iz davne 1980

Nastojanje Lipovščaka, sakupljača

2020. - projekt Diskografska industrija u Hrvatskoj od 1927. do kraja 1950-tih

U prvoj fazi projekta istražuje se povijest i produkcija hrvatskih izdavačkih kuća

Plod potrage za postojećim snimkama opsežna je javno dostupna Hrvatska e-diskografija

Hrvatska e-diskografija – začetak digitalnog zvučnog arhiva

Okosnica strukture - skupina je elemenata iz standarda UNIMARC,

- dodatna polja iz područja arhivskog opisa za svrhu daljnjeg znanstvenog istraživanja